

СОФИЙСКА
АДВОКАТСКА
КОЛЕГИЯ

СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ
София 1309
бул. Тодор Александров 137, ет.2 и 3
register@sak-sas.bg

Изх. № 1106

Дата: 20.06.2024 г.

**ДО
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

**От Софийски адвокатски съвет, представляван от
Председателя на Софийска адвокатска колегия
адв. Стефан Марчев, адрес: София, бул. Тодор
Александров № 137, ет. 3, действащ въз основа на
Решение на Софийски адвокатски съвет №
3044/19.06.2024 г.**

*във връзка с публикуван в Портал за обществени
консултации проект на Наредба за реда и данните,
необходими за извършване на вписване в регистъра на
заетостта, публикуван в портала за обществени
консултации на Министерски съвет*

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

В определения срок за обществени консултации представяме настоящото становище и предложения за редакции и допълнения по публикувания в Портал за обществени консултации проект на Наредба за реда и данните, необходими за извършване на вписване в регистъра на заетостта (наричана за краткост по – долу Наредбата).

С Наредбата се предвижда данни в единния електронен трудов запис да въвеждат работодател или упълномощено от него длъжностно лице/орган по назначаване или определено от него длъжностно лице/ длъжностно лице от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“/НАП.

Предвидено е данните в регистъра на заетостта се вписват въз основа на приетите в Национална агенция за приходите електронни трудови записи, подадени от:

1. работодател или орган по назначаване, съгласно приложение № 1 или приложение № 2;
2. длъжностно лице от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“, съгласно приложение № 3.

В чл.13 от проекта на Наредбата е посочено, че данните в електронния трудов запис могат да се коригират/заличават от работодател/орган по назначаване или контролен орган на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ или орган по приходите на Националната агенция за приходите.

Единствената права, които са предвидени да се предоставят на физическите лица, наети по трудово или служебно правоотношение, са правото на достъп до вписаните до тях данни. Не е предвидено физическите лица да имат право да подават/въвеждат/коригират/ заличават данни в единния електронен трудов запис или в регистъра в определени случаи – при отказ от страна на работодателя/неизпълнение на предписания на Инспекция по труда/ или в други случаи.

Моля да отчетете, че това е съществен пропуск в публикувания подзаконов акт (Наредбата) предвид следното:

В изготвената предварителна оценка за въздействие е посочено, че неприемането на Наредбата ще окаже отрицателно въздействие върху лицата, тъй като след 1 юни 2025 г. работниците и служителите по трудово правоотношение, а след 1 януари 2026 г. и държавните служители, няма да имат възможност да доказват факти, свързани с трудовите и служебните правоотношения, от съответен официален удостоверяващ документ (трудова и служебна книжка). Това може да доведе до сериозно нарушаване на техните права, особено в случаите, когато е необходимо да се доказва статус на наето лице, например във връзка с административни и съдебни производства или за частно-правни отношения (кандидатстване за отпускане на кредити и др.). Ще е затруднено и доказването на придобития трудов или служебен стаж, което ще създаде проблеми при кандидатстване за работа и за ползване на права, свързани с трудов и служебен стаж.

При приемането на Наредбата в този ѝ вид – без предоставяне на права на физическите лица да подават/въвеждат/коригират/заличават данни в единния електронен трудов запис или в регистъра на заетостта при определени случаи, също може да се стигне до отрицателно въздействие върху лицата, тъй като не са рядкост случаите, в които работодателите/органите по назначение не изпълняват вменените им с нормативните актове задължения (във връзка с ползване на отпуски, получаване на обезщетения по КСО, подаване на данни и документи към съответните регистри). Правомощията на контролните органи в тази случаи са силно ограничени и са изразяват в ангажиране на административно-наказателната отговорност на съответния работодател/орган по назначението. Това обаче не води до пълна защита на правата на наетите лица, тъй като работодателят може да заплаща предвидените санкции и никога да не изпълни задълженията си, което да пречат правото на труд, на подпомагане от страна на държавата на работещите, дори правото на защита на майки, които са служителки. Всички тези права са включени в Конституцията на Република България, като там е посочено изрично и, че държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право.

За да могат наетите лица по трудово или служебно правоотношение да имат условия да упражняват правото си на труд, и свързаните с него права (право на отпуск, обезщетение и др.), безспорно следва да се предостави право на тези лица в определени случаи сами да могат да заявяват/извършват промени или да въвеждат и заличават данни в електронните трудови записи, които се отнасят до тях както и в Регистъра на заетостта. Това би довело и до дисциплиниране на работодателите и органите по назначаването и допълнително би спомогнало за постигане на повече равнопоставеност между наетите лица и техните работодатели.

В тази връзка може да се направи аналогия с чл.3, ал.3 от Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки, съгласно която, когато злополуката не бъде декларирана от страна на осигурителя по реда на ал. 1 от същата наредба, пострадалият или неговите наследници имат право да подадат декларацията в срок една година от настъпването на злополуката. **След като в един подзаконов нормативен акт са дадени права на физическото лице да замести задълженото лице и да извърши действия вместо него с оглед защитаване на**

правата си, считаме, че няма пречка това да бъде предвидено и в представената за обществено обсъждане Наредба.

Съдът също е имал възможност да се произнесе, че във всички случаи конституционно скрепените права на гражданите имат предимство и при празнота в закона и подзаконовите актове и неуреждане на конкретно обществено отношение, свързани с упражняването им, административните органи следва да действат при спазване на Конституцията и съобразяване на заложеното в нея, т.е. да признаят, че и самите граждани при бездействие на задълженото лице могат да упражнят правата си (така влязло в сила решение № 62/06.01.2020г. по адм.д. № 11528/2018г. на Административен съд – София град, 8 с. В този случай е разгледан въпросът дали осигуреното лице може самостоятелно да подаде необходимите документи пред НОИ за получаване на обезщетение при бездействие на осигурителя, като е отговорено положително. В обсъждания случай става въпрос за неизпълнение на задължението на работодателя да заяви и представи на НОИ документи за ползване на отпуск поради бременност и раждане и отпуск за отлеждане на дете и изплащане на обезщетение, което доведе до няколкогодишна невъзможност майката да получава надлежно средства за отлеждане на детето до навършване на тригодишната му възраст).

При отчитане на изложените аргументи, становището ни е, че за да бъдат защитени максимално правата на наетите физически лица и да се предотвратят възможности за злоупотреби от работодатели/органи на назначението, следва в Наредбата да се включат разпоредби, които да дават право на наетите лица да подават/въвеждат/коригират/ заличават данни в единния електронен трудов запис и/или в регистъра на заетостта в определени случаи – при отказ от страна на работодателя/неизпълнение на предписания на Инспекция по труда/ и други.

За тази цел предлагаме да се направят следните изменения в проекта на Наредбата:

1) В чл.3 да се измени текста на ал.1 като се добави и възможност за служебно „коригиране на данните“ от електронните трудови записи, както следва:
„Националната агенция за приходите може да извършва служебно вписване на данни за прекратяване на трудово или служебно правоотношение, *коригиране на данни* или заличаване на данни в единния електронен трудов запис.“

В чл.3 да се добави нова алинея 2 със следния текст: „*Физическите лица, наети по трудови или служебни правоотношения могат да отправят искане до Националната агенция за приходите за извършване на действията по ал.1. В случай, че в едномесечен срок от подаване на искането действията не бъдат предприети, те могат да се предприемат от физическото лице, наето по трудово или служебно правоотношение.*“

2) В чл.7 да се добави нова точка 4 със следния текст: „*от физическите лица, наети по трудови или служебни правоотношения при бездействие на някое от лицата по т.1-3*“;

3) В чл.8 да се добави нова точка 3 със следния текст: „*от физическите лица, наети по трудови или служебни правоотношения при бездействие на някое от лицата по т.1-2 съгласно Приложение № 4 (или съответно друг номер)*“

4) Текстът на чл.13, ал.1 да бъде изменен по следния начин:

„*Когато контролен орган на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ или орган по приходите на Националната агенция за приходите при проверка констатира несъответствие между вписани данни в единния електронен трудов запис и фактическите условия по трудовото или служебното правоотношение, работодателят или органът по назначаване е длъжен да впише, коригира или заличи данните, като подаде електронен трудов запис в тридневен срок от установяване по съответния ред на несъответствието. В случай че задълженията не бъдат изпълнени от работодателя или органът по назначението в посочения срок,*

съответното физическо лице, наето по трудово или служебно правоотношение може само да впише, коригира или заличи данните.“

5) В чл.14 да се добави нова алинея 2 със следния текст:

„В случай че от страна на длъжностното лице от Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ не бъдат предприети действията по ал.1 в посочения срок, тези действия могат да се предприемат от съответното физическо лице, наето по трудово или служебно правоотношение“

При приемане на тези изменения и предложения, следва съответно да се изменят и приложенията към Наредбата или при необходимост да се добавят нови образци, с които наетите лица да могат да упражняват и защитят правата си. Във връзка със създаването на нови Приложения към наредбата за подаване на данни от наетите лица, следва да се изменят съответните номера на приложенията, където същите са споменати в текстовете на Наредбата.

В случай че приемете, че искането ни за регламентиране на правата на наетите лица да извършват промени във връзка с електронния трудов запис и регистъра на заетостта е основателно, но следва да се включат и формулират различни от предложените текстове, то моля да предприемете действия в тази връзка, за да се гарантира правото на наетите лица.

С уважение: .....

адв. Стефан Марчев
Председател на САК